

wat besloten werd met gemeenschappelijk gezang van Ps. 103 vs. 1 en Ps. 134 vs. 3.

Namens den Kerkerad,
J. C. V. HARTINGSVELDT,
Scriba.

Hellevoetsluis, 22 Aug. 1905.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op de in dit nummer voorkomende advertentie, betreffende de uitgave van een Zendingkalender voor de Geref. kerken door den heer H. Dijkstra te Smilde.

Gemengd nieuws.

Een graf in Jeruzalem gevonden. Volgens de (n) "Beten aus Zion" is in de nabijheid van Jeruzalem op den grond van het Syrische weeshuis een graf met handschriften ontdekt, die naar alle waarschijnlijkheid uit den tijd van Christus' rondwandeling op aarde afkomstig zijn. De interessante grafsteen, die in de week, licht te bewerkten rots uitgehouwen is, was met een steen van 63 duim hoog, 63 breed en 42 duim dik gesloten. De voegen tusschen den sluitsteen en den grafsteen waren met steenscherven en kleinare zorgvuldig toegestopt. De grafopening van 68 c.M. hoog en 62 c.M. breed bracht in een ongeveer 1 meter dieper gelegen kamer. De kamer was ledig; slechts boomwortels van een vinger dikte werden daarin gevonden. Een tweede kamer van 2.25 M. lang en 2 M. breed en 1.65 M. hoog, borg twee zorgvuldig met steenen deksels gesloten kisten van kalksteen, die 60-70 c.M. lang, 25-30 c.M. breed en 35-45 c.M. hoog zijn. Verder gingen vijf schuifgraven van uit die kamer de rots in. In twee van die graven werden drie steenen lijstkasten gevonden, die gevuld waren met vergane menschenbeenderen en die aan de voorzijde versierd waren met mooie versieringen. Op drie dezer zeken bevonden zich Hebreeuwse en Griekse schrifttekens, die met hulp van een scherp instrument met de hand aangebracht en nog duidelijk te onderscheiden zijn. De Griekse opschriften zijn uniaal schrift, over het algemeen overeenkomend met dat, hetwelk tegenwoordig nog gebruikt wordt. Zij noemen de namen van "Papias, Salome, Annia en Anin, met de aanduiding, dat zij van Skytopolis afkomstig waren.

Met meer moeilijkheden had men te worstelen bij de ontferming der Hebreeuwse letters, daar deze van de in dien tijd gebruikelijke karakters zeer afweken. Toch gelukte het, vijf letters in hoofdzaak dezelfde namen wedergeven als de Griekse letters. De naam Skytopolis is vervangen door den Hebreeuwse naam van "Besan", gelijk het oude, noordelijk aan den voet van het bergje Gilebo gelegen Bethaan later genoemd werd. De serk van Anin vertoont kleine, onduidelijk geschreven Hebreeuwse letters, die ten deele nog niet konden ontfermd worden. Zij beginnen met Jechaphar bar Anin, d. w. z. Jozef, de zoon van Anin. De betekenis der vier volgende woorden kon tot hertoe niet worden vastgesteld. Ook schijnt het, dat deze woorden er later aan toegevoegd zijn, wijl de daarvoor gebruikte lettertekens van de andere afwijken.

Het graf moet gemaakt zijn in een tijd, waarin in Palestina Grieksch en Arameesch gesproken werd; dus in dien tijd tusschen 300 voor tot 600 na Christus. In dien tijd verandert Israels erve van een Joodsch in een Christelijk land. De vraag is nu: zijn het graf en de daarin gevonden inscripten uit den tijd waarin het land Joodsch of waarin het Christelijk was? Dat het Joodsche grafen zijn, blijkt uit het gebruik van Arameische letters en uit de echt Joodsche namen, en uit het ontbreken van elk Christelijk teeken in het graf. In Christelijke grafen vindt men gewoonlijk kleilampjes, die met het teeken des kruises voorzien zijn. Het enige lampje dat zich in dit graf bevindt, heeft geen enkel teeken. Is nu het graf uit den Joodschen tijd, dan daartoe het denkbeeld uit den tijd voor keizer Hadrianus (117 tot 138 na Christus), want deze monarch dreef alle Joden uit Jeruzalem, en later kwamen slechts weinigen daarin terug. De inscripten komen uit een tijd, waarin het Grieksch in Palestina reker burgerrecht had verkregen. Dese en andere omstandigheden maken het waarschijnlijk, dat het graf afkomstig is uit den tijd van Christus. Het graf behoort aan de familie Hasani, welke denkbeeld uit Besan naar Jeruzalem verhuisd was. Het was een familiegraf, dat langen tijd voor begraaftplaats diende. De steenen kisten bewaarden het stoffelijk overblijfsel niet van één, maar van onderscheidene personen, gelijk uit de opschriften blijkt. Het graf is ongeveer gelijk aan dat, waarin de Heere Jezus begraven werd. Het Syrische weeshuis heeft van dit interessante graf en van de doodskisten met opschriften photographien laten maken, die een duidelijke voorstelling geven, hoe het er van buiten en van binnen uitziet.

Een slafer in de kerk bibel. De Hope deelt mede, dat een rechter in den Staat Tennessee, in N.-Amerika, een zekeren Charles Shubert een boete opgelegd heeft voor snoeken in de kerk. De rechter qualificeerde dit als rustverstoring gedurende de Godsdiensvoering.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

TWEE WEGEN.

VII.

DE BROEDERS.

Intusschen waren Gillis en Piet dagelijks werkzaam op het kantoor op den Fluweelen-Burgwal.

Gemakkelijk hadden zij het daar niet. De heer Sandberg, hun patroon, beschouwde het als een groote gunst, dat hij de twee „jonghe-sellen" op zijn kantoor had genomen, om hun het vak te leeren. Er werd hard gewerkt en de meester van alles deed ijverig mee, al behoeft hij dit niet, wijl hij als schatrijk bekend was en de lui soms zeiden: Hij mocht wel Guldenberg in plaats van Sandberg heeten.

Een deel van het groote prachtige huis diende voor de zaken. 't Kantoor was in den kelder en had dus weinig uitzicht, wat mijnheer Sandberg echter heel goed vond, wijl dan de aandacht der klerken niet werd afgeleid door wat op straat te zien was. De solders van het gebouw lagen vol koopwaren. Zulk een huis heette dus terecht een koopmanshuis, en draagt dien naam nog wel, al worden thans zelden meer de kelders voor kantoor of de solders voor berging van koffie of suiker gebruikt. Hoeveel bergplaatsen de heer Sandberg buitendien nog had, is moeilijk te zeggen.

Doch juist die inrichting van het huis was oorzaak, dat de beide broeders, tot hun groote vreugd niet, gelijk de boekhouder, heel den dag plakvaat op het kantoor moesten zitten. Telkens viel er wat op of af te hijschen, waar zij bij moesten werken om op te teekenen, of hadden zij werk op zolder. Ook brachten zij brieven naar het posthuis, haalden zeetijdingen, en deden voorts op 't kantoor allerlei werkjes, als vooers gezegd, die tot de eerste beginzelen behoorden, waarvan sommige, zoo als het hijschen van schrijfbogen, recht vervelend waren. Van 9 uur 's morgens tot 6 uur 's avonds duurde het werk. Vaak echter werd dat ook nog 's avonds weer voortgezet. En de patroon zorgde wel dat niemand ledig zat.

De twee broeders echter genoten het „singulier privilege" — of beter 't bijzonder voorrecht —

even als de boekhouder, dat ze 's avonds vrij waren; dat wil zeggen van kantoordiensten. Want dat ze de avonden moesten besteden om allerlei nog te leeren, begrijpt ge.

Gelukkig hadden ze in den heer Koen, zoo als de boekhouder heette, een voortreffelijken en geduldigen leermeester. Al duurde het eens wat lang eer Gillis of Piet begreep of een post onder credit of onder debet moest gebracht, de heer Koen lei het heel kalmj.s nog eens uit. Ook in 't „Francys" en „Hoogduys" onderwees hij zijn jonge gasten. Doch hij deed nog meer. Hij voedde hen op, zooveel hij dit kon, in de vrees Gods, en ging hen zelf daarin voor. Zoo hoorden zij dan ook gelijk in huls Gods Woord en brachten den Zondag niet in wereldsch vermaak, maar genoeglijk en op Christelijke wijze door.

De heer Koen was een man die, gelijk zijn vrouw, alles deed om het den jongelieden thuis aangenaam te maken. Dat lag trouwens ook in zijn karakter. Boekhouders hebben den naam van even droog en dor te zijn, als de cijfers die zij boeken. Doch bij dezen kantoorman was het anders. Boven zijn lesenaar had hij een eigengemaakt gedicht hangen, dat aldus luidde:

Wie synen tydt
Met cijfers slyt
In koopmansboeken,
Die naerstigh merkt
Dat tydt en werk
Hem niet vercloeken.

Een veerdigh oog,
Een pen noyt droog
Gesloten kassen
Een nijvre hant
En cloeck verstant,
Syn die my passen.

Het vers was nog veel langer — want onze vaderen hielden er van, als iets op rijm werd gebracht, dat het dichtstuk dan ook een flinke lengte had — maar de rest is mij onbekend. De dichter echter bracht in praktijk, wat hij in zijn vers had geschreven, en dat had hem de gunst van den heer Sandberg en een goed inkommen bezorgd.

Op een avond zat de boekhouder met zijn twee kostgangers in de huiskamer, waar zij tweemaal per week les kregen. „Vrienden," zoo sprak hij; „ge kent wel de gelijkenis van de ponden uit den Bijbel, niet waar? Ge weet ook, dat de trouwe knechten met hun ponden er weer andere wonden, en dat hun heer hen daarom prees. Nu zoo gaat het nog met het geld. We zetten het op rente, zoo als het vers zegt:

„'t Is een wonder dinck in d'ooren;
Uyt het geldt wordt geldt geboren."

„Maar ziet ge, dat doen we nu op verschillende manieren. Wie geld heeft en daar handel mee drijft, verdient al het goed gaat. Maar wie nu zelf niet wil handelen, kan zijn geld ook aan den koopman geven, en hij krijgt dan alle jaren wat van de winst. Of zij spreken af, dat de leener alle jaren zooveel voor elke honderd zal ontvangen, zoo lang de koopman het geld gebruikt. Dat noemen we rente. Krijg ik b.v. 5 gulden van elke 100, die ik geleend heb, dan heb ik vijf ten honderd of vijf per cent; want cent beteekent honderd."

„Is dat altijd vijf?" vroeg Gillis.
„Wel neen. 't Is als we seggen: veel liefhebbers, hooge markt. Soms is het makkelijk geld te leen te krijgen, en dan betaal je weinig rente of interest. Is er schaarschte van geld dan moet je hoog betalen. Maar weet ge nu wel, dat de penning twintig is?"

„Neen," zei Piet.
„Wel dat is 'tzelfde als vijf ten honderd; de penning twintig of de twintigste penning wil zeggen, één op de twintig, dat is immers 5 op de 100?"

„Je weet toch wel van Alva; die wou immers de rode penning hebben: dat wil zeggen één van de tien. Hoe zou je dat nu ook noemen?"

„Wel, tien ten honderd," zei Gillis.

„Braaf zoo," zei de boekhouder. „Maar ont houd wel:

„Saege is die ontleent voor luttel geldt,
En geeft hij ter leeningh het hooge stelt."

„Dan neem ik het hoogste wat ik krijgen kan," zei Piet.

„Ja, maar," zei de boekhouder, „dat wordt soms woekerwinst, en die mag ik niet nemen. Ver dien in den handel zoo veel ge wilt, maar als iemand geld van je leent, doet hij dat zelden voor zijn genoegen. En we mogen van zulke menschen niet meer vragen dan redelijk is."

Piet zei niets, en Gillis begreep ook niet recht, waarom iemand niet zooveel zou nemen als hij maar krijgen kon. Maar de boekhou der zei:

„Beste jongens, ik hoop dat ge later flinke kooplui wordt en als het den Heere belijft, ook veel zult verdienen. Maar toch moet ge ook bedenken, dat er geschreven staat: De geld-gierigheid is een wortel van alle kwaad. Je moet letten op een stuiver, maar als 't noodig is moet je ook een stooter 1) kunnen missen. Een ander 't vel over de ooren halen, maar Christen nooit doen. Ge weet wat ik meen, hè. Denkt altijd aan het oude spreekwoord:

„Wie het onderste uit de kan wil hebben, krijgt het lid op den neus."

CORRESPONDENTIE.

J. V. te A. We hopen weldra te antwoorden.

1) Dat is vijf groot, of 12½ cent.

HOOGENBUUK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Delfzijl, A. S. Schaafsma, te Bellen. AANGENOMEN: Lollum, A. H. Nieboer, te Barm. BEDANKT: Overschie, A. Hoeneveld, te Rotterdam.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Recuwiijk, J. H. van Paddenburgh, te Utrecht. — Beyerwijk, (vac.) C. Boos) W. Bar. Jr., te Venhuizen. — Rhenen, P. J. Roscam Abbing Jr., te Werp. — Krimpen a.d. Lek, J. de Bruin, te Bleskensgraaf. — Lellens, F. Postma, candidaat. — Hollum en Ballum, P. Groot, Ap-pingedam. — Oudeschild, J. Met, cand. te Alkmaar.

AANGENOMEN: De Meern, A. B. te Winkel, cand. te Utrecht. — Paesens, Th. J. W. Ciermans, cand. te Rijswijk.

BEDANKT: Kropswolde, F. H. van Oosten, cand. te Exzta. — Oosterend op Texel, L. C. de Jong, cand. te Giessen-Nieuwkerk.

Advertentien.

Zoo de Heere wil en zij leven hopen onze geliefde ouders

SIJTSE R. HUISINGA,

EN

JAPKE W. NOORDMANS,

den 2den September a.s. hunne

35-jarige Echtvereeniging

TE GEDENKEN.

Hunne dankbare Kinderen, Behuwd en Kleinkinderen.

Driezum, Aug. 1905.

GETROUWD:

Mr. Th. DIJSTRA

EN

Chr. A. HONDIUS,

die, mede namens wederzijdsche familiebetrekkingen, hartelijk danken voor de vele blijken van belangstelling bij hun Huwelijk ondervonden.

Middelburg, 23 Augustus 1905.

GETROUWD:

T. J. HAGEN,

EN

P. J. W. DIJKEN,

die, ook namens wederzijdsche familie, hartelijk dankzeggen voor de zeer vele bewijzen van liefde en belangstelling, die zij bij hun Huwelijk mochten ondervinden.

Bedum, 24 Aug. 1905.

INDIË.

Ondergeteekende is bereid gedurende de maanden September, October en November voor Kerken en Vereenigen op te treden om te spreken over

„Indië's Kerstening".

Doersburg. D. J. B. WIJERS.

Het PACKARD-ORGEL

heeft de wereldmarkt veroverd door zijne muzikale waarde en hoogst duurzame constructie.

Uitnodiging tot nadere kennismaking bij G. A. GOLDSCHMEDING, Warmoesstr. 141 en Keizersgr. 305, Amsterdam.

Catalogus gratis.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,

WESTERMARKT No. 21 AMSTERDAM.

De Zendingkalender voor de Gereformeerde Kerken verschijnt weer.

Wie haar wil helpen verspreiden, bestelle vóór 1 Sept. 100 ex. voor f. 4.— bij den Uitgever D. DONNER, te Leiden.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE AMSTERDAM.

Het tweede Toelatings-Examen zal gehouden worden Dinsdag 5 September, des morgens 9 uur. Aangifte vóór Maandag 4 September. De lessen beginnen Donderdag 7 September, des morgens 9 uur.

PROGRAMMA: zijn te verkrijgen bij Hóveker's Boekhandel, Kalverstraat 154.

De praes. curator

Dr. J. WOLTJER.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering,

gevestigd te

Amsterdam, Keizersgracht 547-549,

sluit alle Kapitaals-verzekeringen, Weduwe-pensioenen, Lijfrenten, enz.

Dr. A. KUYPER.

Gedurende enkele weken worden pakketten, bevattende de volgende veertien redevoeringen en brochures van Dr. A. KUYPER, franco toegesonden na ontvangst van postwissel f. 3.50:

- I. Band aan het Woord. Aantwoord op de vraag: Hoe is eene universiteit aan het Woord van God te binden? Voorgedragen op de meeting gehouden te Middelburg op 28 Juni 1899 f. 0.40
- II. De zegen des Heeren over onze Kerken. Rede ter inleiding op het gebed voor het samenkomen der Gereformeerde Kerken in Generale Synode, gehouden in de Noorderkerk te Middelburg, op 10 Augustus 1896 0.35
- III. Eer is teer. Tegen Mr. W. H. de Braufort's Gidsartikel: „De Deputatenvergadering" 0.90
- IV. Het Calvinisme, oorsprong en waarborg onzer constitutionele vrijheden. Eene Nederlandsche gedachte. Tweede druk 0.90
- V. Het Sociale Vraagstuk en de Christelijke religie. Rede bij de opening van het Sociaal Congres op 9 November 1891 1.00
- VI. Is er aan de publieke universiteit ten onzent plaats voor een faculteit der theologie? Referaat voor de meeting, gehouden ter gelegenheid van de tiende jaarvergadering der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag. 1890 0.50
- VII. Maranatha. Rede ter inleiding van de Deputatenvergadering, gehouden te Utrecht op 12 Mei 1891 0.25
- VIII. Niet de vrijheidsboom, maar het kruis. Toespraak ter opening van de tiende Deputatenvergadering in het eeuwjaar der Fransche Revolutie 0.40
- IX. Separatie en Doleantie. 1890 0.50
- X. Sion door recht verlost. 1887 0.50
- XI. Strikt genomen. Het recht tot universiteitsstichting staatsrechtelijk en historisch getoet. 1880 0.75
- XII. Tweeërlei Vaderland. Ter inleiding van de zevende jaarvergadering der Vrije Universiteit. 1887 0.50
- XIII. Volhardend bij het Ideaal. Openingswoord ter Deputatenvergadering van 17 April 1901 0.25
- XIV. Welke zijn de vooruitzichten voor de studenten der Vrije Universiteit? Rede ter inleiding van de Leeuwarder Meeting, op 5 Juli 1882 0.40

Waarde totaal f. 7.60

Francos toezending na ontvangst van postwissel groot f. 3.50, met bijschrift „Pakket brochures".

Amsterdam,

Pretoria—Potchefstroom.

HÓVEKER & WORMSER.

Amsterdam.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.

Pretoria—Potchefstroom.